

2023-03-27 Nr. NV-682

ĮSTATYMŲ PROJEKTAI Nr.: TAP-23-281(2) TAIS-22-15973(4)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO, MAISTO ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS ĮSTATYMO NR. IX-987 2, 4, 7, 8 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS TAUTINIO PAVELDO PRODUKTŲ ĮSTATYMO NR. X-1207 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO SUBJEKTŲ, PERKANČIŲ-PARDUODANČIŲ ŽALIĄ PIENĄ IR PREKIAUJANČIŲ PIENO GAMINIAIS, NESĄŽININGŲ VEIKSMŲ DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. XII-1907 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, NESĄŽININGOS PREKYBOS PRAKTIKOS ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ TIEKIMO GRANDINĖJE DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. XIV-409 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PLUOSTINIŲ KANAPIŲ ĮSTATYMO NR. XII-336 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSISKAITYMO UŽ ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJĄ ĮSTATYMO NR. VIII-1422 14 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MAŽMENINĖS PREKYBOS ĮMONIŲ NESĄŽININGŲ VEIKSMŲ DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. XI-626 15 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KOOPERATINIŲ BENDROVIŲ (KOOPERATYVŲ) ĮSTATYMO NR. I-164 3¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MELIORACIJOS ĮSTATYMO NR. I-323 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	<i>Žemės ūkio ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2023-03-21	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje (A dalyje) ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymas ir su juo susiję 8 įstatymai keičiami esant poreikiui peržiūrėti *VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros* (toliau – *VšĮ KVRPA*) vykdomas viešojo administravimo funkcijas, taip pat šios įstaigos vykdomų kitų funkcijų aktualumą ir tikslingumą, įskaitant galimybę perduoti šias funkcijas kitoms įstaigoms.

Direktyvos (ES) 2019/633 dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje nuostatos 2021 m. buvo perkeltos į Nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymą (toliau – *NPPDĮ*). Prieš pavedant *NPPDĮ* nuostatų priežiūros funkciją *VšĮ KVRPA*, žemės ūkio ministro įsakymu sudarytos tarpinstitucinės darbo grupės formate buvo vertinama galimybė paskirti *NPPDĮ* priežiūros funkciją vienai iš šių institucijų ar įstaigų: *VšĮ KVRPA*, Konkurencijos tarybai ar naujai biudžetinei įstaigai. Konkurencijos tarybai nepritarus šiam siūlymui ir atsižvelgiant į Viešojo administravimo įstatymo nuostatas, susijusias su valstybės viešųjų įstaigų įgaliojimais atlikti viešojo administravimo funkcijas, buvo priimtas sprendimas *NPPDĮ* priežiūros funkciją pavesti *VšĮ KVRPA*, su tikslu ateityje šią funkciją perduoti biudžetinei įstaigai.

Anot *ŽŪM*, dabartinis įstatyminis reglamentavimas neleidžia viešajai įstaigai atlikti viešojo administravimo funkcijų, susijusių su ūkio veiklos subjektų priežiūra, kadangi tokias funkcijas atliekantys darbuotojai iš esmės atitinka valstybės pareigūnų statusą, apibrėžtą Viešojo administravimo įstatyme, tačiau jiems netaikomos Valstybės tarnybos įstatymo nuostatos. Įvertinus tai, kad 2022 m. *ŽŪM* inicijuotose diskusijose nebuvo rastas bendras sutarimas su Konkurencijos taryba ir Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba (*VMVT*) dėl galimybės *VšĮ KVRPA* vykdomas viešojo administravimo funkcijas perduoti minėtoms institucijoms, priimtas sprendimas pertvarkyti *VšĮ KVRPA* į *ŽŪM* pavaldžią instituciją – biudžetinę įstaigą prie *ŽŪM*, kuriai būtų pavestos *VšĮ KVRPA* viešojo administravimo funkcijos ir kitos *VšĮ KVRPA* vykdomos funkcijos (trumpos grandinės, konsultavimas ir kt.)

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Manytina, kad siūlomos priemonės problemai spręsti iš esmės yra tinkamos. Numatoma, kad priėmus įstatymų projektus ir VšĮ KVRPA pertvarkius į ŽŪM pavaldžią biudžetinę įstaigą:

- 1) ŽŪM pavaldi biudžetinė įstaiga pagal atliekamas funkcijas ir gaunamą finansavimą iš valstybės biudžeto atitiks biudžetinių įstaigų paskirtį viešajame sektoriuje, kaip ir numatyta Vidaus reikalų ministerijos rengiamuose Viešųjų įstaigų įstatymo pakeitimo ir Biudžetinių įstaigų įstatymo pakeitimo projektuose;
- 2) bus užtikrintas skaidrus, nešališkas ir teisingas viešojo administravimo funkcijų vykdymas, nes biudžetinėje įstaigoje viešojo administravimo funkcijų vykdymas bus pavestas valstybės tarnautojams;
- 3) VšĮ KVRPA darbuotojai, norintys tęsti darbą naujoje biudžetinėje įstaigoje, turės galimybę dalyvauti naujos biudžetinės įstaigos skelbiamuose konkursuose valstybės tarnautojo pareigoms užimti, kaip privalumą turėdami patirtį ir kompetenciją atliekant minėtas funkcijas;
- 4) bus užtikrintas visų VšĮ KVRPA ir perduodamų VĮ Žemės ūkio duomenų centro funkcijų tęstinumas, nesukuriant naujų teisinių reikalavimų ar administracinės naštos verslui ir žemės ūkio subjektams;
- 5) VšĮ „Ekoagros“ perdavus VšĮ KVRPA funkcijas, susijusias su eksporto skatinimu, parodų organizavimu ir intervenciniais pirkimais, būtų sumažinta klaidų, apgaulių ir kitų neteisėtų veikų rizika tuo būdu, jog tos pačios įstaigos vieno skyriaus darbuotojai organizuoja parodas, muges verslo misijas, padeda eksporto skatinimo klausimais įmonėms, parduodančioms žemės ūkio ir maisto produktus, kito – kontroliuoja, kaip šie subjektai laikosi NPPDĮ ir Ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo (toliau – Pieno įstatymas) nuostatų įgyvendinimo;
- 6) ši pertvarka ir naujos biudžetinės įstaigos įsteigimas, ateityje bus pagrindas konsoliduojant visos maisto grandinės ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijas vienoje institucijoje, tokiu būdu optimizuojant priežiūros funkcijų paskirstymą bei ŽŪM atsisakius nebūdingų funkcijų, susijusių su tautinio paveldo produktų valstybinės apsaugos srityje sertifikavimu ir kt., jas perduoti naujai biudžetinei įstaigai.

Projektams įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Žemės ūkio ministro 2022-02-04 įsakymu Nr. 3D-81 buvo sudaryta darbo grupė, kuri turėjo įvertinti ir pateikti siūlymus dėl ŽŪM valdymo srityje veikiančių viešųjų įstaigų ir institucijų, vykdančių ūkio subjektų veiklos priežiūrą, funkcijų optimizavimo ir tolesnės veiklos. Darbo grupė įvertino galimybę VšĮ KVRPA vykdomas viešojo administravimo funkcijas perduoti esamoms ŽŪM pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms, tačiau neradusi funkcijų sinergijos ir atsižvelgdama į tai, kad VšĮ KVRPA vykdomos funkcijos būtų nebūdingos esamoms biudžetinėms įstaigoms pagal jų steigimo paskirtį, priėmė sprendimą atsisakyti tokios galimybės. To pasekoje, pasiūlė svarstyti 2 galimas alternatyvas:

- *1 alternatyva* – iš naujo apsvarstyti galimybę NPPDĮ ir Pieno įstatymo nuostatų priežiūros funkcijas perduoti Konkurencijos tarybai arba VMVT;

- *2 alternatyva* – neradus sutarimo su Konkurencijos taryba ir VMVT, siūlyti pertvarkyti VšĮ KVRPA į ŽŪM pavaldžią biudžetinę įstaigą, kuriai būtų pavestos VšĮ KVRPA viešojo administravimo funkcijos ir kitos VšĮ KVRPA vykdomos funkcijos (trumpos grandinės, konsultavimas ir kt.). Darbo grupė pasiūlė VšĮ KVRPA funkcijas, susijusias su eksporto skatinimu, parodų organizavimu ir intervenciniais pirkimais, kurios būtų nebūdingos biudžetinei įstaigai, perduoti VšĮ „Ekoagros“ arba kitai įstaigai.

ŽŪM kreipėsi į Konkurencijos tarybą ir VMVT su siūlymu grįžti prie diskusijų dėl galimybės VšĮ KVRPA vykdomas ūkio subjektų priežiūros funkcijas – NPPDĮ ir Pieno įstatymo nuostatų priežiūrą perduoti Konkurencijos tarybai arba VMVT. Konkurencijos taryba informavo, kad nuosekliai laikosi savo jau išdėstytos pozicijos, kad nėra tinkama institucija vykdyti NPPDĮ ir Pieno įstatymo priežiūros, nes tai nesukurtų sinergijos tarp Konkurencijos tarybos jau atliekamų funkcijų ir turimų išteklių bei neigiamai paveiktų šiuo metu atliekamas Konkurencijos įstatymo priežiūros funkcijas. VMVT taip pat nesutiko atnaujinti diskusijų, nes, jos manymu, tai prieštarautų VMVT teisės aktais nustatytiems tarnybos veiklos tikslams ir nebūtų užtikrinti Direktyvoje (ES) 2019/633 nustatyti reikalavimai, kad paskirstosios vykdymo institucijos turi turėti reikiamus išteklius ir ekspertines žinias. Nepasiekus sutarimo su Konkurencijos taryba ir VMVT, priimtas sprendimas pertvarkyti VšĮ KVRPA į ŽŪM pavaldžią instituciją – biudžetinę įstaigą prie ŽŪM, kuriai būtų pavestos VšĮ KVRPA viešojo administravimo funkcijos ir kitos jos vykdomos funkcijos. Taip pat, atsižvelgdama į Viešojo administravimo nuostatas, darbo grupė pasiūlė VĮ Žemės ūkio duomenų centro viešojo administravimo funkcijas, kurios susijusios su ūkio subjektų priežiūra – nustatytas Kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatyme ir Melioracijos įstatyme – perduoti naujai biudžetinei įstaigai prie ŽŪM.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Įstatymų projektais siūloma:

- VšĮ KVRPA vykdomas viešojo administravimo funkcijas, susijusias su kontrole: NPPDĮ ir Pieno įstatymo nuostatų priežiūrą ir kitas funkcijas (trumpos grandinės, konsultavimas ir kt.), išskyrus eksporto skatinimą, parodų organizavimą ir intervencinius pirkimus, pavesti vykdyti po pertvarkymo naujai biudžetinei įstaigai prie ŽŪM;
- perduoti Kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) ir Melioracijos įstatymais VI Žemės ūkio duomenų centrui pavestas viešojo administravimo funkcijas, kurios susijusios su ūkio subjektų priežiūra (t. y., kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) atitikties vertinimą, melioracijos statinių valstybinę priežiūrą) naujai steigiamai biudžetinei įstaigai prie ŽŪM. Numatoma, kad kooperatines bendroves (kooperatyvus) žemės ūkio kooperatinėmis bendrovėmis (kooperatyvais) pripažintų ir išduotų pažymėjimą nauja biudžetinė įstaiga, bei vadovaudamasi Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka, inicijuotų jų atitikties įstatyme nurodytiems reikalavimams patikras;
- VšĮ KVRPA funkcijas, susijusias su eksporto skatinimu, parodų organizavimu ir intervenciniais pirkimais, kurios būtų nebūdingos biudžetinei įstaigai, perduoti VšĮ „Ekoagros“ arba kitai įstaigai;
- nustatyti pareigą VI Žemės ūkio duomenų centrui rinkti, kaupti ir apdoroti duomenis, apibūdinančius žemės ūkio produkcijos gamintojų ūkinę finansinę veiklą, jos rezultatus ir perduoti juos Europos Komisijai, kartu pareigą šiuos duomenis teikti ŽŪM, kaip politikos žemės ūkio srityje formuotojai;
- pavesti naujai biudžetinei įstaigai prie ŽŪM atlikti nepriklausomų žemės ūkio konsultantų atitikties vertinimą bei šių konsultantų tinklo administravimą.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Įstatymų nuostatų įgyvendinimas būtų užtikrinamas per įgyvendinamuosius teisės aktus – numatoma, kad Seimui priėmus įstatymus, turės būti keičiami 6 Vyriausybės nutarimai ir naujai parengti 3 Vyriausybės nutarimai. ŽŪM, kaip VšĮ KVRPA savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija, turės priimti sprendimą dėl viešosios įstaigos pertvarkymo į biudžetinę, naujos biudžetinės įstaigos nuostatų tvirtinimo. Planuojama, kad įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai turės būti priimti iki 2023 m. gruodžio 31 d.

STEBĖSENA

Stebėsenos rodikliai nenustatyti.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Projektai buvo kelis kartus skelbiami Seimo Teisės aktų informacinėje sistemoje derinti su visuomene (tarp jų ir socialiniais partneriais – pastabų ar pasiūlymų nepateikė), taip pat suinteresuotomis valstybės institucijomis. Teisinio reguliavimo keitimai paveiks ŽŪM valdymo srities įstaigas/įmones: VšĮ KVRPA, VšĮ „Ekoagros“, VšĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybą, VI Žemės ūkio duomenų centrą.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

- Projektai suderinti su Vidaus reikalų, Ekonomikos ir inovacijų, Finansų ministerijomis.
- Projektai patikslinti pagal institucijų pateiktas pastabas ir siūlymus. Dėl Teisingumo ministerijos, VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros, VšĮ „Ekoagros“, VšĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos, VI Žemės ūkio duomenų centro teiktų pastabų derinimas užbaigtas darbo tvarka.
- Atsižvelgiant į 2023-03-21 tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus, pakartotinai pateikti Projektai, kurie patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas (dėl neatsižvelgtų pastabų teikimo lydraštyje pateikti argumentai, dėl kurių suderinta darbo tvarka).

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlome patikslintus Projektus aptarti tarpinstituciniame pasitarime (III dalyje) ir, nesant esminių pastabų, svarstyti Vyriausybės posėdyje (A dalyje). Atkreiptinas dėmesys, kad šis įstatymų projektų paketas įtrauktas į Seimo VI (pavasario) sesijos darbų programą (planuojamas svarstymo mėnuo – kovas).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Vaidas Talačka

Ekonomikos politikos grupė, patarėjas